

K BETONÁŘSKÉ VÝZTUŽI REMARKS ON REINFORCING STEEL

BOHUMÍR VOVES

Žebírková betonářská výztuž se má vyrábět novým způsobem. Tento způsob snižuje tažnost ocele. Svařitelnost ocele je nutně prokazovat.

Ribbed reinforcing steel shall be produced by a new process route. This process reduces the steel ductility. The weldability of steel shall be verified.

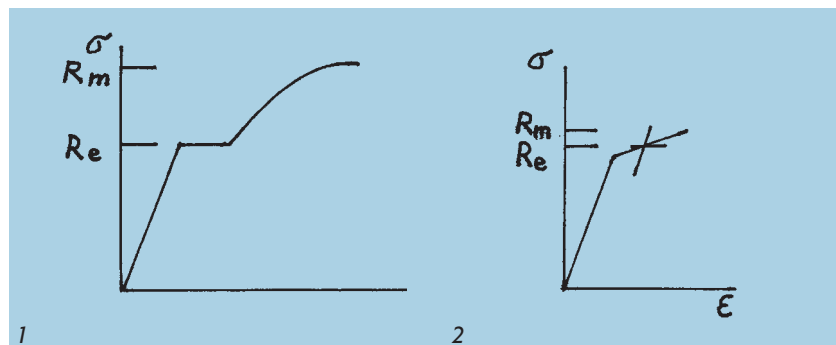
Při zpracování statického výpočtu ohýbané železobetonové konstrukce projektant předpokládá, že meze únosnosti je dosaženo porušením výztuže. Ale při zatěžovacích zkouškách obvykle dochází při zatížení větším, než odpovídá vypočtené mezi únosnosti, k velkému průhybu a rozsáhlému vzniku trhlin v betonu, aniž by došlo k přetržení výztuže. Mez únosnosti zkoušené konstrukce je proto dána takovým průhybem a rozsahem trhlin, které znehodnocují konstrukci pro další použití. Tento stav zůstává i při odtížení konstrukce. Z toho lze usuzovat, že uživatel náhodně přetíženou železobetonovou konstrukce není ohrožován a může vyklidit postižený prostor. To však platilo, byla-li používána betonářská výztuž tepelně nezpracovaná.

TYČOVÁ VÝZTUŽ

Proběhlý vývoj vede k tomu, že tyčová betonářská výztuž má být dodávána pouze z oceli 10 505 a dodávky oceli 10 335, 10 338 a 10 425 nejsou reálné [1].

Obr. 1 Pracovní diagram ocele 10 505.0
Fig. 1 Stress-strain curve for steel 10 505.0

Obr. 2 Pracovní diagram ocele 10 505.9
Fig. 2 Stress-strain curve for steel 10 505.9

Žebírkové tyče válcované za tepla z oceli 10 505 jsou dodávány pod označením 10 505.0 a 10 505.9.

Tyče z oceli 10 505.0 legované vanadem, tepelně nezpracované ve stavu po válcování za tepla vykazují vyznačenou mez kluzu 500 MPa, pevnost asi 720 MPa, dlouhý pracovní diagram (obr. 1) a jsou zaručeně svařitelné.

Tyčím z oceli 10 505.9 řízeně ochlazeným z doválcovací teploty příslušší smluvní mez kluzu 500 MPa, pevnost 550 MPa, krátký pracovní diagram (obr. 2) a jejich svařitelnost není zaručená.

Zavedené označení vede k nedorozumění mezi projektantem, stavebním závodem, zásobovačem a ocelárnou. Aby pátá číslice v označení oceli 5, která přísluší zaručené svařitelnosti, nebyla příčinou omylu, bylo by vhodné změnit označení oceli 10 505.9 na 10 509.

Malý odstup mezi smluvní mezí kluzu a pevností a krátký pracovní diagram ocele řízeně ochlazené z doválcovací teploty způsobuje, že je zatížení při nápadném rozvoji trhlin a velkém průhybu blízké zatížení na mezi únosnosti. To by mohlo při náhodném přetížení způsobit přetržení výztuže, a tím náhlé křehké zřícení konstrukce a ohrožení jejího uživatele.

Dle [1] mají být žebírkové oceli vyráběné v ČR dodávány ve stavu řízeně ochlazeném z doválcovací teploty. Takže má být dodávána pouze ocel 10 505.9. U ní se požaduje nejmenší poměr pevnosti a smluvní meze kluzu, pouze 1,08.

svařitelnost

Svařitelnost oceli je prokazována [1] podle požadavku na omezení obsahu prvků C, S, P, N, Cu a na hodnotu uhlíkového ekvi-

Literatura:

- [1] Návrh ČSN 42 0139 Ocel pro výztuž do betonu – Svařitelná žebírková betonářská ocel – Všeobecně. Září 2007
- [2] Návrh prEN ISO 17660-1 Welding – Welding of reinforcing steel – Part 1: Load bearing welded joints. Červen 2006

valentu C_{eq} , který závisí na hmotnosti prvků v % podle vztahu

$$C_{eq} = C + Mn/6 + (Cr + Mo + V)/5 + (Ni + Cu)/15 < 0,52.$$

Není jasné, zda se takový průkaz vztahuje kromě ocele válcované za tepla i na ocel tvářenou za studena nebo na řízeně ochlazenou ocel z doválcovací teploty.

Výrobce oceli takto prokazuje odběrateli svařitelnost pouze při první dodávce [1]. To by ale stavební výroba musela u dalších dodávek ověřovat svařitelnost sama, což je nákladné a časově náročné.

Pro stavební výrobu by bylo výhodnější, kdyby výrobce v ČR nebo dovozce do ČR zadával u prověřeného odborného pracoviště v ČR průkaz svařitelnosti a stanovení postupů svařování; Průkaz svařitelnosti podle obsahu prvků nebo uhlíkového ekvivalentu může nahradit běžně zavedené zkoušky svařitelnosti.

Pro závod provádějící svařování výztuže má pracovat svářecí koordinátor, který zodpovídá za jakost svařů a zajišťuje dodržování předepsaných postupů při svařování [2]. Závod provádějící svařování výztuže má zaměstnávat dostatečný počet kvalifikovaných odzkoušených svářčů. Každý postup svařování výztuže má být předem odzkoušen.

Závěr

Používání ocele řízeně ochlazené z doválcovací teploty snižuje náklady na betonářskou výztuž a odpovídá proběhlému vývoji hutnictví. Vyžaduje ale soulad konečného znění hutnických předpisů a předpisů pro navrhování, provádění a kontrolu železobetonových konstrukcí.

Prof. Ing. Bohumír Voves, DrSc.
Pod Fialkou 7, 150 00 Praha 5
tel.: 257 216 282